

Nr. 15.
Warszawa
$\frac{1}{13}$ kwietnia 1867 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.
Redakcja przy alei Jerozolimskiéj
Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Długie wyczekiwanie przerwane zostało nakoniec wielkim popłochem giełdowym, którego hasło wyszło z Paryża w d. 6 b. m., a odbiło się mocném echem na giełdach niemieckich, zwłaszcza berlińskiéj. Renta francuska spadła raptem z 69 na $66,^{90}$; włoska z 51 na 52, a późniéj na 51; kredyt ruchomy—z 450 na 389; nawet angielskie konsole — z $91^1/_4$ na $90^7/_8$, a w parę dni późniéj na $90^1/_8$. Niemieckie papiery jeszcze się więcéj obniżyły. Zrazu publiczność, uderzona taką stanowczością zwrotu w postawie świata finansowego, uwierzyła pogłosce o wysłaniu z Paryża do Berlina *ultimatum* w sprawie luxemburskiéj; potém nieco ochłonęła, gdy temu urzędownie zaprzeczono, gdy wreszcie oświadczono gotowość rospatrzenia traktatu z r. 1839. Ale otóż znów intryguje nota francuska żądająca usunięcia załogi pruskiéj z Luxemburga; a od takiéj noty do ultimatum niedaleko, przy obecném rozdrażnieniu, silnie objawiającém się w prasie francuskiéj z jednéj strony, a w zebraniach ludowych niemieckich z drugiéj. Jeden wielki meeting odbył się zeszłéj niedzieli w Berlinie, w sali tak zwanéj Alhambra; oświadczono się tam za niezwłocznem przyłączeniem Luxemburga do Niemiec.

Uchwalona pożyczka pruska $5^1/_2$ $^0/_0$-wa na sumę 30 milj. tal. przeznaczona na wydatki wojenne. W Paryżu mówią o zamierzonéj pożyczce na takiż cel w wysokości 300/milj. fr., a jak niektórzy utrzymują, miljarda.

Postawa Włoch, ze zmianą ministerstwa, przybiera charakter dla Prus nieprzyjazny: Ratazzi jest niewątpliwym zwolennikiem przymierza francuskiego.

Anglja ze swoją haniebną, a napozór wygodną filozofją nieinterwencji i faktu dokonanego, oświadcza w osobie ministra, lorda Stanley, że i tu, jak w wielu innych razach, umywa ręce.

Rząd ruski zamierza dwie sprzedaże własności rządowéj, z których jedna może mieć znaczną doniosłość polityczną, druga - ekonomiczną,—mianowicie ustąpienie Stanom Zjednoczonym ruskiéj kolonji amerykańskiéj i drogi żelaznéj Moskiewsko-petersburskiéj spółce prywatnéj. Żądane za drogę 90/m. rubli, mają być użyte na dalszą budowę dróg żelaznych.

Giełda warszawska uległa panice ogólnéj, chociaż nie tak raptownie jak inne. Papiery publiczne spadły jeszcze, a wexle się znacznie podniosły, oprócz wiedeńskich, które przeciwnie trochę się obniżyły:

na Berlin ...	2 m.	$122,^1$;	doraźnie	123
„ Paryż....	„	$122,^4$;	„	123
„ Londyn ..	3 m.	$122,^4$;	„	$123,^3$
„ Wiedeń ..	2 m.	$93,^2$;	„	94

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 5/11 kwietnia.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 5 kwiet.	Sobota 6	Poniedz. 8	Wtorek 9	Środa 10	Czwar. 11	Stosunek do równi na 100
		R u b l e							
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	.	73,17	.	.	73 1/6
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	102,50	.	.	.	.	.	136 2/3
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	51,25	.	.	.	.	.	113 8/9
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27,25	.		.	.	.	90 5/6
	5	30	34,33	.	.	.	.	.	114 2/5
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	52	.	.	.		.	52
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	57,33	57,67	57,85	57,33	57,17	56,83	56 5/6
Polskie. kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,45 5/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*72,67	.	.	.	.	.	*72 2/3
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	.	.	.	.	108,50	108 1/2
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	104,50	.	.	.	103	102,75	102 3/4
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100	100	100	100	100	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,17	100,17	100,17	100,17	100,17	100,17	100 1/6
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	79	.	.	.	.	.	79
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	78,33	.	78,17	.	.	77,67	77 2/3
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	71,67	70,67	.	.	69	68,75	68 3/4
Polskie. „ „ „ kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,21 1/9	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	66,33	67	.	111 2/3
Polskie. „ „ W-B. (100. 150)	4	100	56,25	56,50	56,75	.	.	56,50	56 1/2
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	.	84	84,33	85	85,50	85,50	85 1/2
Polskie. „ „ Łodzk. (100)	5	100	88	88	88	88	88	88	88
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*117	.	.	.		.	*93 3/5
Rus. Obligi „ „ „	4 1/2	100	87,50	.	.	.	.	.	87 1/2
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies	.	92,857	110,85	110,85	111,60	112,50	113,55	113,40	122 1/9
Gdańsk (100) „	.	92,857	110,70	110,70	.	112,35	113,40	113,10	121 4/5
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	*172,50	.	.	*122 4/9
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,55	.	.	7,69	.	7,72	122 4/9
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	90,15	90,30	.	.	91,95	92,10	122 4/9
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	86,62 1/2	.	.	93 2/9
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	.	.
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,15	.	.	.	.	.	119 2/3
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,52 1/2	.	.	.	.	.	117 1/2
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.
bankowa:	6%	7 (10)	3	3	4	4	3
giełdowa:	—	7 (10)	3	3	4	3 1/2	2 1/4

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 2 kwietnia	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 9 kwietnia
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.759.563, 28½	+ 166.551, 94 — 156.730, 30½	1.769.384, 92
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi.	141.224, 51	+ 11.967, — — 7.988, 50	145.203, 01
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	29.500, —	+ 2.615, 65	32.115, 65
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	163.690, 50½	+ 155.644, 35 — 117.011, 44	202.323, 41½
2. Zaliczenia na papiery publiczne ..	987.686, 61	+ 39.782, 96½ — 26.892, 66½	1.000.576, 91
3. „ na zast. towarów a) wełny .	118.292, 78	+ 12, 07 — 12.142, 07	106.162, 78
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	256.952, 61½	+ 9.410, —	266.362, 61½
Łącznie (3)	375.245, 39½	— 2.720, —	372.525, 39½
4. „ „ kosztowności ..	625 894, 56	+ 8.711, 50 — 9.639, 50	624.966, 56
5. Otwarte kredyta	5.255.564, 60½	+ 504.946, 80½ — 598.641, 93½	5.161.869, 47½
6. Kasa: Monety srebrne	2.699.089, 64½	+ 9.720, 31	2.708.809, 95½
6. Kasa: „ złote	6.266, 60	+ 1.447, 15	7.713, 75
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	590.227 —	+ 15.250, —	605.477 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	685.947 —	+1.076.620, —	1.762.567 —
Łącznie (6)	3.981.530, 24½	+1.103.037, 46	5.084.567, 70½

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 28/29 marca 1867 r.

STAN CZYNNY	B. francuski.	B. angielski.	STAN BIERNY	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w			*f r a n k ó w*	
Fundusz metaliczny	773 943843	490.680800	Bilety w obiegu	1.001.171025	558.442875
Portfel	522.169164	500.449725 (Portfel i Zaliczenia)	Przekazy z term. kilkod..	15.239422	12.250350
Zaliczenia na złoto i rozm.	64.998368		Rachunki bieżące prywatne	272.615866	429.245300
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	84.678700	327.776700	Rachunki bieżące skarbowe.... .	84.467202	233.088900
Dług skarbu i inne wart..	157.346118	375.000000	Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk)
			Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
			Inne bierniki	40.097902	97.054800
	1.603.136193	1.693.907225		1.603.136193	1.693.907225

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Statystyka.** Otrzymaliśmy książeczkę w języku ruskim wydrukowaną w Radomiu, a zawierającą *Spis miejscowości osiedlonych gubernji Radomskiéj*— (miast, gmin, wsi, osad i t. p.)—z polecenia gubernatora cywilnego radomskiego, p. Zieńtkowskiego urzędnika rządu gub. dokonany (1866 str. 159). Dowiadujemy się nadto, że tenże gubernator zamierza wydać rodzaj rocznika albo kalendarza informacijno-statystycznego gubernji, — zapewne nakształt wydawanych w niektórych gubernjach Cesarstwa. Mamy pod ręką jeden z takich roczników (*Pamiatnaja knižka*) gub. Ołonieckiéj za r. 1860, mieszczący w dziale historyczno-statystycznym ciekawe i ważne wiadomości: o rudach i zakładach górniczych ołonieckich, o budowlach publicznych, o spławach, o porcie petrozawodzkim (nad jeziorem Onezkiém); o przestrzeni, podziale administracijnym, ludności gubernji; o fabrykach, rzemiosłach, zakładach dobroczynnych, dochodach i wydatkach skarbowych i miejskich, i wiele innych szczegółów.

Nadmieniamy przytém, że Komisja Spraw Wewnętrznych gromadzi materjały do ułożenia ogólnego dla Królestwa *spisu miejscowości mających nazwy*,—tak zaludnionych jak i niezaludnionych,—a to za pośrednictwem

urzędów powiatowych, którym stosowne rozesłała szematy.

— **Losowanie półroczne listów zastawnych T. Kr. Z.** odbyło się w d. 1 i 2 kwietnia r. b. Z ogólnéj ilości listów z. okresu III serji 1-éj w obiegu będących, wartości imiennéj rubli 31.781.505, podano do losowania na r. 18 049.680. Wylosowano listów:

Litera A	sztuk 133	na rubli	399.000
„ B	„ 406	„	304.500
„ C	„ 759	„	113.850
„ D	„ 202	„	15.150
„ E	„ 221	„	6.630
Razem	„ 1721	„	839.130

Co do serji 2-éj, z któréj w obiegu znajduje się na r 18.862.335, Dyrekcja Gł. oznajmia, iż w półroczu bieżącém umorzoną zostanie bez losowania suma r. 487.410, bądź przez wykup, bądź przyjęcie w należnościach Towarzystwa.

— **Stowarzyszenie połączonych magazynów** (*magasins réunis*) **i obligacje zwrotne czyli rękojmjowe** (*obligations-warrant*). Olbrzymie stowarzyszenie 150 magazynów, powstałe w Paryżu, jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, z kapitałem 12/milj. fran., mające mieścić pod jednym dachem (na placu *Chateau d'eau*) zbiór towarów najrozmaitszych,—od drobiazgów, galanterji, ubiorów, szkła, porcelany, książek, mebli, obić, bronzów, marmurów, cukrów, — do narzędzi rolniczych i fizycznych, machin parowych, fortepianów, pojazdów i t. p.,—odznacza się tém szczególnie, że kupującym za 100 franków, ma wydawać, oprócz towaru, na takąż sumę *obligacje zwrotne*, nadające prawo do zwrotu całéj sumy, tylko bez procentu, w przeciągu od 2-ch do 59 lat. Wypłata (serjami) zabespieczona jest nietylko kapitałem zakładowym, ale nadto poręczeniem instytucji *Kredytu gruntowego międzynarodowego* (L. Dumonceau) i składem (depozytem) jego listów zastawnych.

Srodkiem osiągnięcia funduszu na spłatę obligacij mają być oszczędności spodziewane przy rozszerzeniu operacji na tak wielką skalę, oraz część zysków, których ustąpienie na rzecz kupujących, skutkiem tego rozszerzenia, stanie się możliwém.

Przytaczamy przykłady w ogłoszeniu podane: 1. Rodzina kupująca na 1000 fr. rocznie, po latach 20 lub 30 posiadać będzie w obligacjach kapitał 20 albo 30.000 fr. 2. Rodzina przeżywająca w ten sposób 10 000 fr. rocznie, oszczędzi po 20 albo 30 latach 200 albo 300.000 fran.

Jestto więc stowarzyszenie spółdzielcze sprzedających, połączone z kasą oszczędności na rzecz kupujących, ziszczające, jak mówi reklama, marzenie oszczędności przez wydatki.

Gmach połączonych magazynów, w którym tak cudownie można odzyskać straconą fortunę, Paryżanie nazwali *pałacem syna marnotrawnego*.

— **Drogi żelazne we Francji.** W dopełnieniu wiadomości według *Semaine financière* w Nr. 13 Merkurego zamieszczonéj, podajemy z wykazu sporządzonego przez zarząd komunikacij i dróg żelaznych, a w *Monitorze* ogłoszonego, następujące cyfry, dotyczące dochodu.

	Cały dochód	*na kilometr średnio*
Dochód surowy z r. 1865=560.126218 fr.		42.427 fr.
„ „ 1866=603.348001 „		43.456 „
Zwiększył się zatém o...	43.221783 „	1.029 „
		czyli o 2,43 % „

Dochód kilometryczny roku 1866 w średniéj cyfrze 43.456 fr. wyżéj okazany, bardzo był różny w pojedynczych linjach, oraz w dawnéj i nowéj sieci (ancien et nouveau réseau). I tak czyniły dochodu na kilometr:

Linje	*Sieć dawna*	*Sieć nowa*
Lyońska	78.000 fr.	27.910 fr.
Północna	73.600 „	25.530 „
Zachodnia	65.035 „	16.303 „
Wschodnia	57.874 „	26.942 „
Orleańska	46 435 „	16.134 „
Południowa	43.700 „	10.000 „
Średni dochód kilometrycz.	62.261 „	20.820 „

Ogólny śr. doch. kilom. j. w. 43.456 fr.

— **Nowa maszyna do kopania węgla kamiennego p. F. Cornet.** W Nr. 44 Merkurego z r. z. podaliśmy wiadomość o używanéj w Anglji maszynie do kopania węgla, tak zwanym *człowieku żelaznym*, która na stałym lądzie jeszcze się nie przyjęła.

Potrzeba jest matką wynalazków—przysłowie, które sprawdziło się w Belgji; czego przykład Anglji nie mógł zrobić, wywołała potrzeba. Cholera w roku zeszłym przerzedziła bardzo szeregi górników belgijskich. Stąd wynikły: podrożenie ceny robotnika, zmniejszenie godzin pracy, uszczuplenie wyzysku i podrożenie węgla kamiennego, — wówczas kiedy potrzeba tego materjału ciągle wzrasta. Ta potrzeba pobudziła p. F. Cornet do wynalezienia nowéj maszyny do kopania węgla kamiennego, przewyższającéj znaną dotąd w Anglji; rozmiary jéj tak są skombinowane, że może działać swobodnie w najcieńszych pokładach. Pierwsza taka maszyna wkrótce wyjdzie z warstatów p. Libotte, mechanika z Gilly, niedaleko Charleroi.

Jednocześnie p. Colson inżenier cywilny z Haine-Saint-Pierre, znany z udoskonalenia wielu przyrządów mechanicznych, wynalazł motor działający za pomocą ścieśnionego powietrza, takich rozmiarów, że można go używać w pokładach węgla nieznacznéj grubości.

Dwa te wynalazki skombinowane sprawią prawdziwą rewolucję w wyzysku węgla kamiennego, rewolucję zupełnie pokojową, któréj szczęśliwe skutki uczują naprzód wynalazcy, następnie ci właściciele kopalń którzy użyją nowéj maszyny, wreszcie konsumenci, skoro spółzawód obniży ceny węgla do rzeczywistego kosztu wyzysku. Jedni tylko robotnicy w kopalniach węgla nie będą bardzo radzi temu postępowi. Wkrótce wszakże powiększy się żądanie pracy, jak to zwykle bywa w następstwie każdego nowego wynalazku, lecz pracy więcéj inteligencji wymagającéj, a mniéj siły muskularnéj, gdyż tę zastępują maszyny.

Nowy dowód, że postęp w mechanice, aby był prawdziwym postępem, żeby świadczył tylko dobre, bez żadnéj przymieszki złego, powinien iść w parze z rozwinięciem władz umysłowych robotnika, lub jeśli można, powinien być przez nie poprzedzony. Z żalem jednak wyznać musimy, że dotąd więcéj sobie główłamią nad udoskonaleniem maszyn z żelaza i stali, jak motorów z mięsa i kości.

W drukarni Gazety Polskiéj.   Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.